

ГОДИНА X.

# ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Издази за време бављења позоришне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

## Б Л А Г О.

Позоришна игра у једном чину.

Написао Франсоа Копе.

### ОСОБЕ:

Свештеник. — Јован. — Вероника.

(Свршетак.)

*Јован.* Вероника!

*Вероника.* Понда. . . Јеринина слика, оне Јерине, коју сте хвалили, да има такта као кака краљица, она вам буди најпре сажаљење, понда горчину. . . Ја пак, ја бих с тога свиснула! Не, махнимо се лажних снова! Заклињем се, да нас ово благо занавек раставља и да ће овог драгог камења пре понестати, но што ћу ја погазити своју заклетву.

*Јован.* Онда проклето да си, ти злопако благо, кад ми убијаш срећу, ја те мрзим. Ти си злослутник неки, јер сјајем својим мутиш ми наду и чаролијама својим тупиш девојци срце, као што си и само тупо.

### ОСМА ПОЈАВА.

*Свештеник.* Чујте, децо моја!

*Вероника.* Чико!

*Свештеник.* (Грлећи Јована). Да вас загрлим, сиромашни мој Јоване!

*Јован.* Али шта вам је, за име божје?

*Свештеник.* И тешка радост, и тешка жалост. Ја ћу писати ђенијално ремек-дело, али ви, и да нађете благо, опет не ћете бити богатији, него што сте били.

*Јован.* Како то? Благо зар? . . .

*Свештеник.* Немојте га више ни тражити, јер међу старудијама и хартијама нађем ову драгоцену исправу . . . која ми неодољиво сведочи, да ваш праотац . . .

(Показујући на бисту на чађаку.) славни војвода тај, што од горе као да се смеје на нас. . .

*Јован.* Но па шта он?

*Свештеник.* Да је он мој трагички јунак!

*Јован.* Ништа друго?

*Свештеник.* Кад се војска спремала на бој под Арком, докучи тај пријатељ најбољега краља, да војници нису већ одавно добили плате. Онда — ох, да узвишеног, лојалног срца! — прода он породичне наките и да војницима плаћу, а краљ не дозна о том ништа.

*Јован.* (За се). Шта вели?

*Свештеник.* Кад би битка добијена и краљ дозна, шта се збило, хтеде племени том војводи све богато да накнади. Али ваш дед, велик, као што само може бити Римљанин, — тако баш пише у овоме пергаменту, — одбије све, па наручи код златара лажне наките, који се с поља ничим не разликују од правих, јер, као што сам рече, његова воља беше, да жене, што се узазову по имену његовоме, не носе никад никакав други накит, већ само тај лажни, који остави он у наследство својим унучадма за спомен свом великом делу!

*Јован.* Племенити мој праотац!

*Вероника.* (За се). Боже, зар ме услиши?

*Јован.* (Показујући попу ковчежић). Као што рекосте, ово је дакле лажан накит?

*Свештеник.* (Упренашћен) Накит? Ха? Шта? Благо? . . .

*Јован.* Ето, вадите га, но ви посведочавате, да је лажно. . . Хвала!

*Свештеник.* Нашли га зар? А ја вам рушим срећу! (Клоне на столицу.) Ах!

*Јован.* Сад разумем, зашто је праотац оставио дар! Благо ти, одано и верно, са сиротињом враћаш ми и срећу. Сада те више ценим, него све злато светско, ти благо од врлине, завете мог праоца! Добро ми дошао, стаклени бисере, добро ми дошло, тамно камење! Један час богатства зададе ми јада. Усуд ме сада обасна милошћу, јер могу остати сиромашан сељак. С богом, лажни спови, не жалим за вама! (Ухвативши Веронику за руку.) Ето, видите, Вероника, накит мојих старих нема никакве вредности. Ваше очи светле много јасније. Хоћете ли га ипак примити онаког каки је?

*Вероника.* Хоћу, јер сте онет сиромашни, а ја вас љубим!

*Свештеник* (Скочи са столице.) Шта, шта? . . . Шта чујем ја?

*Јован.* Да, тако је, сасвим тако! Ми се љубимо и погодили се, мој господин попо. Ми се спајамо за цео живот. Ви не можете ништа, већ да нас венчате по сељачком обичају.

*Свештеник.* Таки брак! . . . Срећа мојих старих дана! Ко би се том надао! Најпре градиво позоришном комаду. . . нађе се ковчежић . . . за тим узима војвода моју синовцу . . . благо лажно . . . јесам ли само сањао?

*Јован* (ухвативши Веронику за руку). Благо лажно? Није! Ово је право благо!

Превео

Б. Мушички.

## Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Наши сељани.* Позоришна игра из народног живота, с певањем, у три чина, написао Мита Поповић, музика од Ј. Пачуа.)

Српско народно позориште отворило је 26. дек. ове године ред својих представа с новитетом. Писац тога новитета нам је, истина, већ довољно познат, али не са те стране. Ово је прва позоришна игра из народног живота, коју је Мита Пчововић написао. И ради самога песника, а и ради публике, ваљало би дакле, да се што дубље заиђе у претресање те премијере.

Газда Јоца и газда Анта су најодличнији људи у селу, али нешто у завади. Ни имањем, ни поштењем, ни угледом не да један другом преда се, а жене им — као обично — распру још потпирују. Ушла страст у њих, па их засленила. Немаре оне, што им се деца вољу, и што су красна прилика једно за друго: њима је до пизме и ината, те нико не сме ни споменути, да им се Смиљана и Раде узму. Јадан момак и девојка несретни. Раде од дерта ударио већ у банчење и пијанчење, и би баш и у свет отишао, да је на томе остало. И Смиљана је несретна, тим више, што јој и отац у имању пострада. Да одуљи неки дуг, узајми Анта од сеоског чивутина повећу пут на велики интерес. Чивут вешт а човеку пужда, па шта ће? Кад је дошло до плаћања, Анта нема. Не помаже ни молба ни обе-

ћање: немилосрдни кајишар хоће Антино имање на добом. До тога доиета и дође, али комшија Јоца исплати чивута. Не ће честити Јоца, и ако је у завади с Антом, да се тако срамно ископа кућа таког газде, као што је Анта, а ваљда и с тога, да се помири с њиме, да му запроеи кћер, те да тако избави свога сина. На тако пријатељство оскрватише се гадне страсти и задевице. Комшије се измире, заруче Смиљану за Рада, а власт чивута као варалицу затвори.

Као што се види, елементи су сасвим згодни за драмску обраду. Иначе честити али страшћу заслепљени људи противе се правоме злогу, па допану невоље. Неваљалство лигује над врлином, ниска сујета прети да свлада најлепши осећај, и ми смо свим својим бољим странама заинтересовани, ми смо у страху и зебњи, ко ће победити. Па опет врлина победи. Гадне страсти се оскрватише, право неваљалство добије своју заслужену осуду, и ми дахнемо душом. Драмекa радња се дакле докона онако, како је природно и право, како наш бољи осећај ишчекује од појетске форме, што је зовемо позоришна игра.

Али су ти елементи згодни и за позоришну игру из нашег народног живота. Истина је, да нису нови — шта више, има их и употребљених — али се за то опет не може рећи, да то нису типови из нашег народа. Луде и сујетне распре око газдашага и првенства има и по на-

шим селима, а на жалост има је и тако стра-  
сне, да под њом пате баш најбитнији интереси  
нашега народа. Вата и Ката су слике из нашега  
живота, и ко нашу сељачку кућу познаје, не ће  
се ни најмање зачудити, што је песник на жен-  
ски оштар језик поставио оно, што се у драм-  
ској вештини зове „судбоносни сукоб“. Тога  
је у нашим кућама сваки дан, и тога је по  
каткад тако заострено, да дође до правих тра-  
гедија. Сам народ спомиње такве типове и има  
за њих засебно име, зове их: крвоветнице. И  
љубавни елементат је чисто народни. Још има у  
нас чисте, безобзирне љубави; још има у нашем  
срцу тако страсне љубави, да заслужује драмско-  
га облика. Где још девојка одбегне момку, што  
је родитељи не даду, ту још има и момака, који  
ће од љубавног дерта постати бекријом, упро-  
настити и своје здравље и свој углед, па онда  
банути голом главом у свет. Најпосле и кајшар  
чивут није нама непознат тип, и камо срећа, да се  
с правом може рећи, да је то позајмљена слика.  
Не знам, мора ли баш бити чивут или грк, али  
нико не ће порећи, да се око нашег неуког а  
безазленог народа купе и савијају такве змије  
присојкиње и сувине, те га стежу, да му душа  
испане. Сви ови елементи су дакле црпиени  
из нашега живота, и могли би послужити као  
елементи за драмску обраду у оној форми, коју  
наука зове позоришна игра из народног живота.  
Друго је питање, је ли их песник добро схватио,  
згодно употребио, и у драмску целину склопио.

(Свршиће се.)

\* (*Недељни ред позоришних представа.*) У  
среду 1. јануара: „*Милош Обилић.*“ Трагедија у  
5 чинова, с певањем, од дра Ј. Суботића. — У  
четвртак 2. јануара *први пут*: „*Стрелан.*“ Дра-  
ма у 5 чинова, написао Фридрих Халм, превео  
Ј. Грчић. — У суботу 4. јануара *први пут*:  
„*Добора.*“ Позоришна игра у 4 чина, написао  
Мозентал, превео Н. В. Ђорић. — У недељу 5.  
јануара: „*Стари бана и његов син хусар.*“ Позо-  
ришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ј.  
Сигети, за српску позорницу прерадила Ј. Ђор-  
ђевић и Л. Илић.

## ПОЗОРИШТЕ.

\* (*Чешко народно позориште.*) Одкад је чешко  
народно позориште у Прагу процветало, немачкој  
Талији као да је одзвонило. Немачко позориште  
доживело је за кратко време више љутих криза,  
и премда хоће Немци силом да га спасу, ипак  
као да га не ће моћи дуго одржати.

\* (*Ернесто Роси.*) Не давно глумовао је Ер-  
несто Роси у Хамбургу. У последњој представи  
— приказивала се шекспирова трагедија „Ромео  
и Јулија“ — Роси је хтео да поправи енглеског

великана на чудан начин. Глумио је Ромео. У  
последњем приказу оживи мртви већ Ромео но-  
вим животом и почне из нова разговор с Јули-  
јом. Тек за тим почне отров радити по други  
пут — и Ромео умре пред зачућеним гледао-  
цима и слушаоцима још један пут, — ал' сада  
већ дефинитивно.

\* (*Право драмских писаца.*) Најпре су се стала  
та права бранити у Француској. Није тако било  
за Корнелија, који је, поред све своје генијално-  
сти и славе, умр'о сиромашан. Дивна дела своја  
позоришна продавао је глумцима и позоришним  
управитељима за неколико ливара, одричући се  
свију својих списатељских права. Некоме од ње-  
гових савременика, Филипу Киноту, дође на ум  
сретна мисао, да потражи за своју глуму „Су-  
парници“ неку сталну награду, докле би се год  
глумила. Тако је мало по мало дошло до тога,  
да је драмским писцима признато ауторско право  
на тридесет година. Данас плаћају париска по-  
зоришта писцима, кад им се год приказују драме,  
10 до 20 постотака од дохотка свако вече.

## НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

\* (*Нова опера: „У зденцу.“*) На загребачкој  
народној позорници певала се прошлога месеца  
мала опера уједном чину с насловом: „У зденцу,  
од В. Бродека. Чин те мале опере није Бог  
зна како замашан — а ко би то могао и тражити  
од опере у једном чину — али за то ти нема  
ту многих глупости талијанских опера, а ни  
трага оперетским фриволностима. Музика је тако  
лепа и уметничка, како је нисмо вични слушати  
у малим операма.

\* (*Неприлике париских драмских писаца.*) Ретко  
који париски драмски писац може мирно одма-  
рати се на лаворикама, које је стекао. Кад му  
се срећа највише смеши, затеку га из ненада  
којекакве неприлике. За драматика париског  
почињу обично штампареке парнице, кад му  
дело успе на позорници. Тако је Сарду редовно  
изврнут различитим нападајима писаца, који га  
коре, да је плагијатор. После „*Pattes de mouches*“  
(Љубавно писмо) обедише га, да је покрао Ед-  
гара Алана Пуа, америчког писца. Кад му је  
изашла „*Фернанда,*“ прекорише га, да је препи-  
сао новелу дидеротову, а после „*Данијела Ро-  
шата*“ тужио га неки писац, да је учинио  
књижевну крађу. Па нису боље среће ни други  
писци: чим се како позоришно дело публици  
допадне, одмах се нађу браћа, која ударе до-  
казивати, да је писцу лако било то дело тако добро  
написати, кад је покрао где је што у других  
добро нашао. Увек, и увек стара песма у но-  
вим потама!

Издаје управа српског народног позоришта.

# СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

4. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У ПОНЕДЕОНИК 30. ДЕЦЕМБРА 1885.

ПРВИ ПУТ:

## ФАБРИЦИЈУСОВА ЋЕРКА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, НАПИСАО А. ВИЛБРАНДТ, ПРЕВЕО Ј. ГРЧИЋ.

### ОСОБЕ:

Ајленштајн, судач	Васиљевић.
Ролф, творничар	Миљковић.
Ида Рајнхолдовица	Д. Ружићка.
Агата Штерновица	С. Вујићка.
Хуго, синчић агатин	С. Седмакова.
Фабрицијус	Ружић.
Волмутовица	Ј. Добриновићка.
Демлер, слуга у Ролфа	Добриновић.
Абел, баштован у Ролфа	Банић.
Кета	М. Максимовићева.
Фридерика	С. Бркићева.
Перовођа	В. Димитријевић.
Судски слуга	Петровић.

Радња се збива у садашњости, у главном граду у провинцији.

У среду 1. јануара: „МИЛОШ ОБИЛИЋ.“ Трагедија у 5 чинова, написао др. Ј. Суботић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

